

МОНГОЛ УЛСЫН БОЛОВСРОЛ, СОЁЛ, ШИНЖЛЭХ УХААНЫ ЯАМ

МОНГОЛ УЛСЫН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ЯАМ

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ШИНЖЛЭХ УХААНЫ ИХ СУРГУУЛЬ

Алтангэрэлийн Дариймаа

Насанд хүрэгсдийн нүдний гэмтлийн байдал

Е - 720154 Нүд судлал

**Анагаах ухааны магистрын зэрэг
горилж бичсэн бүтээл**

Улаанбаатар хот
2009 он

МОНГОЛ УЛСЫН БОЛОВСРОЛ, СОЁЛ, ШИНЖЛЭХ УХААНЫ ЯАМ

МОНГОЛ УЛСЫН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ЯАМ

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ШИНЖЛЭХ УХААНЫ ИХ СУРГУУЛЬ

Алтангэрэлийн Дариймаа

Насанд хүрэгсдийн нүдний гэмтлийн байдал

Е - 720154 Нүд судлал

**Анагаах ухааны магистрын зэрэг
горилж бичсэн бүтээл**

Эрдэм шинжилгээний ажлын удирдагч:

Анагаах ухааны доктор (Ph.D), Т.Булган

Эрдэм шинжилгээний ажлын зөвлөх:

Анагаах ухааны доктор (Ph.D), профессор Ж.Баасанхүү

Улаанбаатар хот
2009 он

ХУРААНГУЙ

Судалгааны зорилго:

Насанд хүрэгсдийн нүдний гэмтлийн байдал, хүндрэлд хүргэж буй шалтгааныг тодорхойлох

Судалгааны материал арга зүй:

А. УКТЭ ийн нүдний мэс заслын тасагт насанд хүрэгсдийн нүдний гэмтлийн төрөл, шалтгаан, насанд хүрэгсдийн нүдний гэмтлийн хүндрэлийг ретроспектив хандлага бүхий дескриптив загвараар (2004-2008) 4 жилийн хугацаанд эмнэлэгт суурилсан тархалтын судалгаагаар хийж гүйцэтгэв.

Б. Насанд хүрэгсдийн нүдний гэмтлийн хүндрэлд хүргэж буй шалтгааныг аналитик судалгааны агшингийн загвараар 193 хүнд судлав.

Судалгааны үр дүн: Нүдний гэмтлийг ихэнх тохиолдолд гудамж, задгай талбайд 61.7%, ахуйн осол 26.5%, үйлдвэрлэлийн осол 11.8% тус тус гэмтэл авсан байна. Ихэнх нүдний гэмтэлийн шалтгаан нь зодуулсан 59% байна. Нүдний алимны гэмтлийн хэлбэрээр нэвт гэмтэл 59.1%, битүү гэмтэл 26.8%, түлэгдэлт 13.6%, осголт 0.5% тус тус эзэлж байна. Нийт гэмтлийн хүндрэлд болор хавчигдсан 32%/278, солонго хавчигдсан 26.1%/227, алимны идээт үрэвсэл 10.9%/95, шилэнцэрт цус хурах 10.3%/90, судаслаг давхаргын үрэвсэл 6.5%/57, гадны биет 4.4%/39 тус тус эзэлж байлаа. Нийт хүндрэл авагсдын 21%/41 нь 24 цагийн дотор, 68%/131 хүн 2-5 хоногт, 10%/19 хүн 6-10 хоногт, 1%/2 хүн 11 дээш хоногт нүдний нарийн мэргэжлийн тусламж авсан байлаа. ($A_k > 0.5, K_k > 0.3$)

Дүгнэлт: 1. Нүдний нийт гэмтлийн 61.7% нь гудамжинд гэмтэл авсан бөгөөд 59% зодооны улмаас үүсэн нүдний нэвт гэмтэл 59.1% эзэлж байна.

2. Нүдний гэмтлийн үед болрын гэмтэл (32%), солонгон бүрхүүл хавчигдсан (26.1%), алимны доторхи идээт үрэвсэл (10.9%), шилэнцэрт цус хурах (10.3%) зэрэг хүндрэлүүд зонхилж байна.

3. Насанд хүрэгсдийн нүдний гэмтлийн хүндрэлийн шалтгаан нь нүдний нарийн мэргэжлийн тусламжийг 2-5 хоногт буюу хожуу тусламж авсан нь тодорхойлогдлоо.

ABSTRACT

Goal of the study. The goal of this study is to define the situation of adults eye injury and the cause of complication.

Methodology of the study. We retrospectively analysed data on 473 patients with eye injuries hospitalized at Central Clinical Hospital, Department of Ophthalmology, between January 2004 and December 2008.

Materials and methods. 61.7% of people got injury in the street, among which 59% was because of fighting, 26,5% was at home, 11,8% was at work places. In eyeball injury, open globe injury was 59.1%, closed globe injury was 26.8 %, burn was 13,6% and 0,5% was from freezing. 31.7% of patients had open globe injury, 4,2% closed globe injury were complicated by endophthalmitis.

We studied primary care getting of people by day: within 24 hours it was 21%, 68 % in 2-5 day , 10 % in 6-10 days (n=54), 1 % (n=4) more than 11-days. ($A_k > 0.5, K_k > 0.3$)

Conclusion. 1. 61.7% of injury is formed in the street and 59% was formed by fighting. Majority percentage occupies eye open globe injury (59.1%).

2. Blindness or partial loss of vision is originated from the penetrated eye injury of cataracta (33%), uveitis (32, 9%), endophthalmitis (11, 8%) and hyphema(10.2%) which all lead to complications.

3. The causes of blindness to received a medical care too late or 2- 5 days after the injury.

ГАРЧИГ

ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ЖАГСААЛТ	4
УДИРТГАЛ	
Судалгааны ажлын үндэслэл	6
Судалгааны зорилго, зорилт	7
Судалгааны ажлын шинэлэг тал	7
Судалгааны ажлын практик ач холбогдол	7
Хамгаалахад дэвшүүлж буй асуудлууд	8
Диссертацийн бүтэц хэмжээ	8
Судалгааны ажлыг хэлэлцүүлсэн байдал	8
НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ. ХЭВЛЭЛИЙН ТОЙМ	10
1.1 Нүдний гэмтлийн талаарх судалгаануудын түүх	12
1.2 Монгол хүүхдүүдийн дунд хийсэн нүдний гэмтлийн судалгаа	16
1.3 Нүдний гэмтлийн талаарх гадаад орны судлаачдын судалгаа	18
1.4 Нүдний гэмтлийн хүндрэл	22
ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ. СУДАЛГААНЫ ХЭРЭГЛЭДЭХҮҮН, АРГА ЗҮЙ	
2.1 Судалгааны загвар	24
2.2 Судалгааны хүрээ ба түүвэр	24
2.3 Судалгааны ажлын хэрэглэдэхүүн	24
2.4 Судалгааны материал цуглуулсан аргууд	24
2.5 Судалгааны аргачлал	24
2.6 Үр дүнгийн боловсруулалт	26
ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ. СУДАЛГААНЫ АЖЛЫН ҮР ДҮН	
3.1 Нүдний гэмтлийн төрөл, шалтгааныг тодорхойлсон дестриктив судалгааны үр дүн	27
3.2 Насанд хүрэгсдийн нүдний гэмтлийн хүндрэлийг тодорхойлсон дестриктив судалгааны үр дүн	31
3.3 Насанд хүрэгсдийн нүдний гэмтлийн хүндрэлд хүргэж буй шалтгааныг тодорхойлсон агшингийн судалгааны үр дүн	37
ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ. ХЭЛЦЭМЖ	42
СУДАЛГААНЫ АЖЛЫН ДҮГНЭЛТ	45
АШИГЛАСАН НОМЫН ЖАГСААЛТ	46
ХУРААНГУЙ	53
ХАВСРАЛТ	55

АШИГЛАСАН НОМЫН ЖАГСААЛТ

1. William.B, Stewart.P, (2008) *World blindness and its prevention*, Vol 3 Oxford, New- York Melbourne, 254-256,
1. Szijarto, Zs., Gaal, V., Kuhn, F, Kovacs, (2005) *Intraretinal copper foreign body*. Hungarian Journal of Ophthalmology 140: 101-102.
3. Уранчимэг.Д, (1999) *Үндэсний хөтөлбөр дэх сохролоос сэргийлэх бодлогууд*. 80-86,
4. Энхтуул.М, (1995)*Клинико-эпидемиологические особенности и исходы тяжёлых травм у детей в Монголии*. Дисс.канд. мед. наук, Москва, 46-68,
5. Булган.Т, Ганзоригт.С, (1998)*УКТЭ нүдний тасагт сүүлийн 10 жилд гэмтлийн улмаас хэвтэн эмчлүүлсэн өвчтөнд хийгдсэн судалгаа*. 70 жилийн эрдэм шинжилгээний бага хурлын материалаас. 27-32
6. Kanski, Jack J. (2007) *Clinical ophthalmology*. 847-864
7. Волик.Е.И, (2002)*Клинико-иммунологические критерии прогноза при проникающих ранениях глаза у детей*. Дисс. канд. мед. Наук.- Москва ., 46-61
8. Allen HF, (2004) *Current status of prevention, diagnosis and management of bacterial corneal ulcers*.Ann ophthalmol 3 : 235-246
9. Krohel GB,Steward WB,Chavis RM, (2006)*Orbital disease*. A practical Approach. New York,Grune s Stratton, 205-206
10. Kuhn, F. Slezakb Z, (2006)*Damage control surgery in ocular traumatology*.International Journal of Care:Injury; Jul, 35(7): 690-96.
11. Данилевич В.Р, (2006)*Современная офтальмология*. М.Москва . 130-210
12. Ковалевский Е.И, (2006) *Офтальмология: Учебник*.М.:Медицина, 480-497
13. Нямаа.Р, Булган.Т, (2002)*Нүдний өвчин*. Улаанбаатар хот. 68-79
14. Kuhn, F. Mester, V. Morris, R *Klinische Monatsblätter Augenheilkunde, A (2005)Proactive treatment approach for eyes with perforating injury* . 622-628
15. Duke-Elder S, MacFaul PA, (2006)*Systema of ophthalmology*. Vol. XIV, Injuries.St.Louis, C.V. Mosby.co, 12-15
16. Kuhn, F.Mester, V. Morris, R. Dalma, J (2006) *Serious eye injuries caused by bottles containing carbonated drinks*. British of Ophthalmology 88: 69-67.
17. Willams Wilkins. Philadelphia Kuhn, F., Morris R. (2007)*Pediatric trauma*.book chpt: In:Pediatric Retina. Lippincott. 467-489
18. Escapini H, (2005) *Trauma to the cornea*. In the cornea: Wolrd congress .King JH Jr, McTique JM : London, Butterworth s Co, 300-315

19. Girkin, C, McGwin, G., Morris, R., Kuhn, F. (2007) *Glaucoma following penetrating ocular trauma*: American Journal of Ophthalmology. A cohort study of the United States Eye Injury Registry. 139:100-105.
20. Цалигмаа.Б (1998)*Нүдний гэмтэлд хийсэн судалгаа*. 70 жилийн эрдэм шинжилгээний бага хурлын материалаас. 79-80
21. Stallard H.B, (2005) *Eye surgery* . Fifth edition. 772-830
22. Kuhn, F. Mester, V. Morris, R *Klinische Monatsblätter für Augenheilkunde* (2008) *The Birmingham Eye Trauma Terminology (BETT) system* . 242:402-408
23. Дамбите Г.Р, (2003)*Металлоз глаза и его лечение* Медицина.Москва. с 195-204
24. Thylefors B, (2006)*Epidemiological patterns of trauma*. Australia and New Zealand journal of ophthalmology, 20/2/ 95-98
25. Walsh FB, (2007)*Pathological – clinical correlation: Indirect trauma to the optic nerves and chiasm* . Invest Ophthalmol 5 : 433- 449
26. Witherspoon, C.D., Morris, R., Phillips, R., Kuhn, F., Nelson, S., Witherspoon,R, (2006)*Severe combined anterior and posterior segment trauma*. Section III: Mechanical Globe Injuries (Chapter in book)Eds. ; 25: 264-272
27. Нестеров А.П, (2005) *Глаукома* .Медицина, 103-131
28. Архипова Л.Т.Холтобина С.М, (2006)*Иммунологический мониторинг при оценке прогноза и выбора рациональной практики лечения посттравматического воспалительного процесса в глазу*. Актуль. Вопр. Офтальмологии . 130-137
29. Зайцева.Н.С, Гундорова.Р.А, АрхиповаЛ.Т (2004)*Клинико– иммунологические показания к выбору аутогенетических методов лечения посттравматических увеитов*., Методич.рекоменд.-М.,МНИИ ГБ им.Гельмгольца . 24-37
30. Война-Ясенецкий В.В, (2003)*Разрастание и изменчивость тканей глаза при его заболеваниях* . Киев . 14-17
31. Kuhn, F., Maisiak, R. Morris, R., Witherspoon, C.D., Mann, LOTS (2005) *Prognosticating the final vision of the seriously injured eye*. Section I: General Considerations (Chapter in book): Eds. ; 3: 9-12.
32. William B.Steward,MD. (2006)*Ophthalmic plastic and reconstructive surgery*. San Francisco,American Academy of Ophthalmology. 273-345
33. Schein O.D.Hibberd PL,Shingleton BJ (2004)*The spectrum and burden of ocular injury*. Ophthalmology 95: 300-305
34. Thomas A.D; Daniel B.Feller, (2006) *Management of ocular injuries*. 65-68
35. Булган.Т,(1998)*Хүүхдийн нүдний гэмтэл*. Нүд судлалын 70 жилийн эрдэм шинжилгээний бага хурлын материал. Улаанбаатар. 14-17

36. Золотарева М.М, Челяева К.И, (2001)*Гипотермия при глазных заболеваниях* Белорусь.41-45
38. BCSC (2005-2006) *Glaucoma, lens and anterior segment. Trauma.* 25-29
39. Дамбите Г.Р, (2005)*Повреждение глаз при экстремальных ситуациях.*Сборник тезисов научно-Практической конференции М. 10-17
40. Муковский Л.А, Шумакова Ё.М, (2002)*Антидотная терапия при поражении глаз газовым оружием .* Токсикологический вестник . /5/ 26-32
41. Титаренко З.Д, (2007)*Актуальные вопросы офтальмологии.* Кишенев. 32-35
42. Энхтуул.М, (2003) *Нүдний гэмтэл.* Улаанбаатар.34-46
43. Должный Г.И, (2003)*Глазные болезни в вопросах и ответах.* Ростов-На Дону, Феникс . 79-81
44. Учаковская.А.И, Шульгина.Н.А, Непомнящая.Н.С (2006)*Патогенез и лечение ожогов глаз и их последствие .*М.,Медицина.192 -247
45. Пучковская.Н.А., ШульгинаН.С, (2006)*Ожоговые болезни глаза патогенез, клиника, лечение .* Киев , Здоровье .165-174
46. Kuhn,F.(2006)*New developments in managing patients with eye injuries.* Eyeworld 8(4): 23-31. 31-2.
47. Forester RK, (2004)*Etiology and diagnosis of bacterial postoperative endophthalmitis.* Ophthalmology. 02: 320-326,
48. Kuhn, F., Morris, (2008)*The terminology of eye injuries.* Ophthalmologica March-April 215:138,
49. NoidelA, Luciana da Cruz, ARAUJO, (2006)*Chemical burns of the eye: miology and treatment.* Arq. Bras. Oftalmol., , vol. 63, no.5, 369-373.
50. Basic and clinical science course (2005-2006)*Fundamentals and principles of ophthalmology.* 128-137
51. Бугланова А.А, (2003)*Метаболизм железа и металлопротеида /обзор/* Вопросы мед химии 3. 2-6
52. Feller DB, (2007)*Injureis of the eye, the lid and the orbit . In The management of trauma / Fourth Edition /* 69-81
53. Parver L.M. (2006)*Eye trauma: The neqlected disorder.* Arch Ophthalmol 104: 1452
- 54.Густов А.В, Сигрианский К.И, СтоляроваЖ.П, (2006) *Практическая нейроофтальмология .* Том I.с 136-157
55. Дмитриев.С.К, Метелицина И.П, (2004)*Пути выведения железа из глаза при его введении в стекловидное тело.* Науч.-тематич. Сборник.-Украины 12-29

56. Федоров.С.Н, Егорова.Э.В, (2003)*Хирургическое лечение травматических катаракт с интраокулярной коррекцией* . Медицина.48-49
57. Шамшинова А.М, Волков В.В. (2005)*Функциональные методы исследования в офтальмологии*. М.:Медицина. 415-417
58. Yanoff M.,Fine B.S, (2007) *Ocular pathology*.Medical Department,Harper Row,Publishers Hagerstown NY, San Francisco, London, 157-158
59. Karaman, K., Gverovic'-Antunica, A., Rogoљić, V., Lakolj-Krzelj, V., Rozga, A., Radočaj-Perko, S. (2006) *Epidemiology of adult eye injuries in Split-Dalmatian County*. Croatian Medical Journal, (Vol.45) (No.3) 304-309